

Till Naturvårdsverket och Energimyndigheten

Synpunkter från Föreningen Svenskt Landskapsskydd på

”Strategi för hållbar vindkraft”.

Föreningen Svenskt Landskapsskydd (FSL) har funnits i 20 år och varit engagerad i en lång rad olika projekt men under senare år har verksamheten i allt högre grad kommit att påverkas av myndigheternas generösa inställning till en landsomfattande vindkraftsutbyggnad.

Vi ser genom våra medlemmar, bevakning av medias, myndighetsarbetet och allt inflöde av vindkraftsfakta hur verkligheten ser ut och hur vindkraften påverkar människor, djur, natur, landskap samt vårt elsystem. För att få en rättvis bild av denna påverkan och konsekvenserna av olika beslut gällande vindkraft är vi en garant för att hotade och drabbades röst läggs i den ena vågskålen.

Med utgångspunkt i den nulägesbeskrivning som vi erhållit från Naturvårdsverket (NV) och Energimyndigheten (EM) översänds här våra synpunkter och kommentarer utifrån den verklighet som vi samlat under snart 20 år.

1. Allmänt om EMs och NVs uppdrag, syfte och mål
2. Jämförelse med ”Nationell strategi för hållbar vattenkraft”
3. Upplägget på arbetet
4. Utmaningar
5. Vad är hållbarhet, kommentarer till kriterierna
6. Avgränsningar
7. Riksintressen
8. Problem från verkligheten, samexistens
9. Hur fungerar politiken, gräddfiler

10. Nationella, regionala och lokala aspekter
11. Lagar, förordningar och vägledningar
12. De nationella miljömålen
13. Landskapet
14. Översiktsplaner, kommunens roll
15. Tillståndsprövningen, kontrollerbarhet, opartiskhet
16. Grannars rättigheter
17. Vad säger andra myndigheter
18. Våra förslag

1. Allmänt och EMs och NVs uppdrag, syfte och mål

FSL har länge efterlyst en diskussion kring de frågor kring hållbar vindkraft som nu ligger på bordet. Man blir förbluffad över att det har tagit så många år, hundratals miljarder i investeringar, otaliga domstolsförhandlingar och tusentals människors oro på landsbygden innan denna strategi påbörjas. Analysen skulle varit gjord för länge sedan och uppdaterats kontinuerligt. Vi hävdar att vindkraft inte är hållbar och det verkar gälla även för EM och NV då man först nu inser det ohållbara och vill utveckla en strategi. Våra förhoppningar att man ska finna en hållbar väg i framtiden är små. Vi utvecklar nedan varför vi anser att vindkraften aldrig kommer att vara hållbar i vårt samhälle. På sidan 20 – 21 finns 5 punkter där man anger kriterier för en hållbar vindkraft. Om dessa ska gälla kan ingen vindkraft byggas till förmån för de energislag som kan uppfylla kraven.

Vi förväntar oss att EM och NV ger motiv hur man kommit fram till just 100 TWh och varför man inte har ett mål för de fossilfria energislag som inte har så negativa följder, speciellt för landsbygden.

Vi väljer här att kommentera upplägget men lägger stor vikt vid den problembild som varken politiker eller myndigheter verkar vilja lösa

även om ordet utmaningar ofta nämns. Hade man haft god insikt hade problemen lösts i tidigt stadium.

Grunden för uppdraget blir nu fast i en struktur och domstolspraxis som har sitt ursprung i vindkraftsbranschens lobbyism och beslutsfattares okunskap. Att EM och NV med en ny strategi skulle äventyra en mycket omfattande vindkraftsutbyggnad finner vi för otroligt, även om detta skulle få förödande konsekvenser för en stor omgivning och vårt elsystem. De utmaningar som målas upp i nulägesbeskrivningen kommer att med lätthet tolkas som överkomliga till utbyggnadens fördel. 100 TWh vindkraft är ett mål som måste revideras och tonas ner till förmån andra energikällor med mindre påverkan och negativa konsekvenser, mindre markanspråk, större leveranssäkerhet och högre livslängd.

Snedvridningen i energipolitiken mot alltmer opålitliga, väderberoende och intermittenta energilag måste få en mer balanserad inriktning såvida inte EM och NV har den övertygelsen att ett robust och pålitligt elsystem med förutsägbara elleveranser är ett problem som måste lösas med vindkraft.

Syftet med strategin är att skapa acceptans och genom övertalning och lockelser få kommuner och dess invånare att se vindkraften som en god granne. Vår övertygelse är att lokalsamhället är klokare än så. Kommuninnevånare säljer inte ut sin livsmiljö även om det finns enstaka exempel på motsatsen där inget motstånd mobiliserats.

Att det inte finns en helhetsbild och likvärdig behandling av de tillstånd som hittills delats ut är vi de första att skriva under på. Det spretar åt alla håll och ansökningarna har varit föremål för enskilda tjänstemäns mer eller mindre bottenlösa inkompetens. Vi vågar påstå att det inte ställts en enda kritisk fråga kring de ansökningar som hittills behandlats. Man har bett om kompletteringar men man har aldrig ifrågasatt handlingarnas innehåll speciellt som tjänstemännen inte haft verktygen för att kontrollera tillförlitligheten i innehållet. Att

ansökningarna varit trovärdiga är en sak men tillförlitligheten är det viktigaste.

Vi följer länsstyrelsen i Dalarnas projekt i vindkraftsfrågor. Arbetet leds av vindkraftsentusiast, själv delägare i ett vindkraftskooperativ, vilket aktualiserar jävsproblematiken inte bara där utan runt om i hela landet. Det är olyckligt att en så hängiven person får ett sådant uppdrag. Bara misstanken om att det kan finnas en jävssituation ska befria personer från ett uppdrag, vilket det än må vara. Projektets trovärdighet ska ifrågasättas i grunden liksom dess tillförlitlighet.

Under 1.3 skriver man att det ska skapas förutsättningar för en vindkraftsutbyggnad i stor skala på ett sätt som minimerar negativ miljö- och hälsopåverkan. Det låter bra men vi stöter gång på gång på det förhållande att betydelsen av att minimera innebär att egentligen kan vindkraftverk byggas med mycket stor påverkan men den har minimerats. Vindkraft är en miljöfarlig verksamhet men borde betraktas som en extremt miljöfarlig verksamhet.

Detta strategiarbete verkar i en självuppfyllande riktning då målet är satt och detta hållbarhetsarbete tydligen ska bana väg till målet om 100 TWh vindkraft oavsett vilka hinder som finns. Vi vänder oss strakt mot att målet uppnås om det finns hinder i vägen. Målet om förnybarhet nås på annat sätt t.ex. genom solkraft, vattenkraft, biokraft, geotermisk kraft, vågkraft och återanvändning av kärnbränsle. Alla dessa har fördelar som vindkraften aldrig kan uppnå i fråga om leveranssäkerhet, markanspråk och negativa konsekvenser för omgivningen samt vårt elsystem.

2. Jämförelse med den nationella strategin för hållbar vattenkraft.

Vid en genomläsning av EMs och Havs- och vattenmyndighetens strategi för hållbar vattenkraft slås man av hur kort, 5 sidor, den är i jämförelse med den nulägesbeskrivning kring vindkraft som är på 46 sidor, trots att vattenkraftsstrategin tar upp helheten i energisystemet. I strategin för hållbar vindkraft utelämnas väsentliga delar så som just en helhetssyn på vindkraftens påverkan fullt ut. Detta sägs tydligt på sidan 13 under 1.5.1. Man tar även i vattenkraftsstrategin upp vilka miljöåtgärder som ska genomföras, i vindkraftsstrategin finns ingen som helst tanke på att åtgärda eller kompensera för de stora och förödande ingrepp som vindkraften medför.

Vidare talas det i vattenkraftsstrategin om ekologi vid sidan om de andra hänsynen men det kommer inte på tal i vindkraftsstrategin. Det bör bli ett kapitel om ekologi. Vindkraften har även bäring på vattenkraften då vattenkraften är en pålitlig partner för att skapa välstånd i landet medan vindkraftens tillkortakommanden i pålitlighet är välkända och verkar i motsatt riktning. Vindkraftens stora variation och intermittens skapar stor oreda i älvfåror och dess stränder. Stora och snabba variationer i vattenflödena beroende på hur mycket eller lite det blåser medför kända problem för stranderosion, grumling, livet i älvarna samt de närboende.

3. Upplägget på arbetet

EM och NV har bett om kommentarer kring upplägget på arbetet.

Arbetet är som tidigare nämnts fast i dagens struktur vilket är olyckligt. Dagens tillvägagångssätt på alla nivåer gör att även alla andra är inkörda på ett spår som skapats utan någon som helst styrning.

Vi förordar istället ett helt förutsättningslöst synsätt där man först pausar alla tillstånd under några år för att därefter hitta rätt strategi.

Man ska i arbetet utgå från lokalsamhället. Risken är annars att vi får en situation liknande gruvprospektering och gruvdrift där endast en myndighet beslutar om alla ansökningar utan inblandning. De förslag som går emot den lokala folkviljan kan inte godtas. Avdemokratiseringen av och orättvisorna i vindkraften har redan gått för långt. Även om detta hyllas av vindkraftsbranschen som dessutom ser försvaret, artskyddet och närdemokratin som stora hinder för en storskalig vindkraftsutbyggnad vill vi varna för deras lobbyarbete.

4. Utmaningar

Utmaningarna är betydande och enda sättet att komma till rätta med dessa är att bara bygga till havs där verken inte syns från land. Det finns teknik för detta. Om man överhuvudtaget ska bygga vindkraft så kan vi acceptera denna metod. Utmaningarna är nära nog oöverstigliga:

Vindkraften behöver alltid back-up vilket innebär att kostnaden för utbyggnaden för vårt elsystem blir dubbel.

När det blåser mycket kan inte systemet ta emot all producerad el. 100 TWh kommer att spilla ca 20 % av sin

produktion till ingen nytta. Vindkraftsbranschen kommer möjligen att kräva kompensation för detta. Kablarna kan inte ta emot all produktion och det uppstår en osund marknad där den som avstår produktion får mer betalt än den som levererar.

Verken kommer att bullra, blinka och skugga lika mycket i framtiden. Man har försökt med tekniska hjälpmedel sänka påverkan men det har i stället bara blivit värre.

Konflikten är som störst där det behövs mest el. Detta förhållande finns inte för andra energislag. Dessa kan byggas med stor acceptans nära förbrukaren.

Under 1.4.2. skrivs om olika aspekter utifrån lokala, regionala och nationella förutsättningar. Vi anser att resonemanget i det avslutande stycket är fel då man bortser från lokala förhållanden. "Kartunderlaget ska utgöra ett planeringsunderlag för en kommande regional process....." Vart tog det lokala vägen?

Problemen med variabiliteten och intermittensen ska lösas med spridning över hela landet. All landsbygd ska påverkas. Alla kommer att känna sig hotade. Mer ingående analyser behövs för att se vilka konsekvenser denna föreslagna spridning får. Att utgå från elområdesindelningen förstår vi inte då man, som vi föreslår, måste se hela landet som en enhet, både hav och land.

Längst ner på sidan 11 låser man sig fast vid en länsvis fördelning utan några som helst hänsyn. Detta påminner om hur planeringen sker i kommunistiska diktaturer.

Utmaningarna är så omfattande och problemen så stora att det kommer att krävas mycket bryska metoder för att

genomföra utbyggnaden av 100 TWh. Den finns mycket stora orättvisor redan i dagens utbyggnad då stora delar av landsbygden och allt dess liv får bära oproportionellt stora bördor. Hela livsmiljöer och livsverk slås i spillror, ökad stress när man aldrig vet hur den kommande nattens sömn kommer att vara, om jaktpasset kommer att snurra av roterande skuggor, om iskast ska komma farande när man idkar friluftsliv eller färdas på vägar, hur verksamhetsutövaren och tillsynsmyndigheten kommer att agera för min sak (hittills gör de inget för att mildra effekterna av alla problem), hur blir priset på el i framtiden, verk som ställs för nära och kränker grannens mark, allemansrätten förverkas, o.s.v.

5. Vad är hållbarhet?

Vi har frågat flera myndigheter och organisationer vad som menas med hållbarhet och fått olika svar. Några gör försök på förklaring medan andra inte har en aning.

Anmärkningsvärt är att NV inte vet, "detta kommer vi att ge svar på under arbetets gång" blev det ungefärliga svaret. Nu har vi 5 punkter att förhålla oss till och dessa finns med början på sidan 20.

P1: Vi ser att de nationella miljömålen inte kan nås och vindkraften verkar i en riktning där alla miljömål påverkas negativt, utifrån ett nettoresonemang. Vindkraft kan i vissa fall påverka positivt men det negativa väger över, därför blir nettot negativt. Man nämner bara 5 av de 16 miljömålen under denna punkt. Vi kommer senare under p. 12 utveckla våra tankar mer kring de nationella miljömålen. Här nämns än en gång ordet minimera vars innebörd vi ifrågasatt

tidigare. Som exempel kan nämnas att vindkraftverk satts upp med en, utifrån gjorda beräkningar, minimal ljudpåverkan. Detta visade sig leda till stora sömnproblem och ett liv i spillror. Visst man hade minimerat problemen men konsekvensen blev enorm för de närboende. Det är i ljuset av detta som man ska tolka ordet minimera.

P2: Om denna punkt ska uppfyllas kan inget vindkraftverk byggas. Olika typer av buller, olika ljudkaraktärer, sträcker sig långa sträckor som ska räknas i mil. Positiva upplevelser av landskapet uteblir när det snurrar och det är de finaste utkiksplatserna som drabbas värst. Man har i olika beslutsnivåer ansett att landskapet tål vindkraftverk och detta började redan när de var små, 50 m höga. Man anser fortfarande att landskapet tål vindkraftverk trots att dessa nu närmar sig 250 m. Något argument för detta resonemang finns inte. Vi utvecklar vår syn under p.13.

När det gäller friluftslivet så försvinner glädjen när man tidigare kunde trivas i en tyst miljö nu måste utstå buller, skuggor, ljusföroreningar och risk för nedfallande is eller maskindelar. Ett riskområde på $(\text{rotordiameter} + \text{navhöjd}) \times 1,5$ har utarbetats av Elforsk och ligger fortfarande till grund för bl.a. Trafikverkets krav på avstånd till väg. Ett 200 meters verk skulle med denna formel få ett riskavstånd på ca 400 m vilket skulle uppta en yta runt verket på 50 hektar eller 100 fotbollsplaner.

Friluftslivet försvåras avsevärt.

P3: Man kan inte skapa resurseffektivitet med vindkraft i jämförelse med andra energikällor. Man måste jämföra med vindkraftens alternativ annars gör man sig skyldig till ett grovt misstag. Om man med Hållbar vindkraft menar att vindkraften isoleras finns ingen acceptans för ett sådant

förhållningssätt. Helhetssyn måste prioriteras. Vindkraft kräver resurseffektiv back-up. De extra kostnader som vindkraften medför är inte resurseffektivt då mycket stora mängder av råvaror måste tillföras en väderberoende och opålitlig energikälla helt i onödan. Vi har ju redan ett robust elsystem utan vindkraft.

Goda vindlägen kan mycket väl ändras under verkets livslängd som dessutom är alldeles för kort för att kunna konkurrera med mer resurseffektiva energislag vars beräknade livslängd är 2-3, kanske 4 gånger högre.

Den medelvind som redovisas i fig.5 på 7,8 m/s finner vi nästan bara till havs, strax över 7 är sedan länge ett krav på medelvind på land från projektörerna.

Vi ställer oss frågande till hur man räknar ut medelvinden ur ett vindkraftsperspektiv. Följande parametrar måste med: att verken börjar leverera el först vid 4 m/s i snitt, att verken slutar snurra av säkerhetsskäl vid 25 m/s men energiutvinningskurvan ligger konstant mellan 14-25 m/s, att energiinnehållet i vinden minskar betydligt när luften är varm, d.v.s. på sommarhalvåret jämfört med vinterhalvåret, att ett varmare klimat kommer att förstärka nyss nämnda punkt.

Vidare står alla vindkraftverk för nära varandra så de kan inte utnyttja vinden resurseffektivt vilket brukar benämnas parkeffekt eller vindvakar. Större avstånd ökar markanspråken vilket borde redovisas. Se p2 strax ovan.

Med resurseffektivitetskriteriet skulle bara de allra största verken få byggas vilket skulle omöjliggöra t.ex. repowering som branschen nu diskuterar. Miljöbalkens krav på bästa teknik skulle bara möjliggöra de mest resurseffektiva verken. Alla mindre verk skulle aldrig komma på tal.

Vi menar vidare att ingen människa ska påverkas.

Människors livsmiljö är viktigare än att satsa på ett energislag

med så många negativa konsekvenser som vindkraften medför och som dessutom är helt onödigt.

P4: Vindkraften kan aldrig bidra med en robust och trygg elförsörjning med tanke på sitt väderberoende som leder till opålitlighet, oförutsägbarhet och leveransosäkerhet.

Vindkraften har en garanterad leveranssäkerhet på 3 % (den högsta siffran sedan 2015) av installerad effekt och den kan aldrig bli högre. Andra energislag ligger på minst 50 %, d.v.s. nästan 17 gånger bättre. Då kan man lätt räkna ut att för att ersätta ett annat energislag behöver vindkraften 17 gånger mer installerad effekt för att uppnå samma krav som vi alla har på leveranssäkerhet. Eller, om man vänder på det, så kan det räcka med att ett annat energislag installerar 1700 MW om man utgår från siffrorna i fig. 5. I fig.5, i den högra rutan, anges det att 7000 st. 4 MW behövs för att uppnå 90 TWh. Om vindkraftverken haft samma krav på resurseffektivitet som andra energislag hade det alltså räckt med 1700 verk. Att branschen ursäktar sig med att "ja men förra året var ett vindfattigt år" håller inte i ett välfärdssamhälle som har sin grund i säkra elleveranser.

Inom vilka max- och minvärde variabiliteten ska hålla sig inom framgår inte av handlingen. Alltså vet vi inte om det ena året kan accepteras 50 TWh och ett annat år 150 TWh. Detta kommer att ge stora prisfluktuationer vilket ger osäkerhet på marknaden.

Variabiliteten kommer att, hur man än bygger, ligga på en skala från vindstilla till storm.

P5: Denna punkt tangerar p4 och vi kan bara upprepa det som tidigare nämnts, nämligen vikten av leveranssäkerhet, förutsägbarhet, pålitlighet, ett lågt pris, små markanspråk, låg påverkan på omgivningen för att nämna några saker. Om

man i framtiden ska lagra el från vindkraft så tillkommer denna kostnad i kalkylen.

Om man ska följa dessa kriterier så kan man inte genomföra en hållbar vindkraftsutbyggnad.

6. Avgränsningar

Nulägesbeskrivningen innehåller områden som inte har bäring på "Strategi för hållbar vindkraft".

Vi tänker närmast på det som gäller av vilka anledningar som vindkraft nekats.

EM och NV har tidigare svarat i en utredning om det kommunala vetot. Slutsatsen blev att vetot ska bort. Detta stod klart redan innan utvärderingen påbörjades eftersom regeringen i sina regleringsbrev ålägger myndigheterna att främja vindkraftsutbyggnad. Denna fråga är redan väl utredd och hör inte hemma här men vi förstår orsaken till frågans återkomst.

Vidare ser man inte helheten i elsystemet vilket man måste för att vinna trovärdighet i strategin. Om vi minns rätt har även Svenska Kraftnät påpekat detta. Ett mål är att bidra till energiomställningen så att energiproduktion och miljöintresset kan samexistera heter det men för detta krävs en heletssyn!

I tabell 1 förekommer en uppräknig av vindkraftsbranschens olika aktörer medan alla andra bara nämns som intresseorganisationer. Det är ett provocerande ställningstagande som måste ändras. EMs och NVs opartiskhet får inte ifrågasättas i det färdiga dokumentet.

Målet om 100 TWh kan genast brytas ned till lokalnivå för att öka hastigheten i processen. Om man bara kan uppbringa 50 TWh så får det stanna där. Ju mindre desto bättre.

FSL delar inte avgränsningen i 1.5.1. Vi anser att eftersom säkra elleveranser är grunden för välstånd och ett fungerande samhälle så vilar ansvaret bredare än vad som här föreslås. Vindkraften kommer aldrig att kunna ta ansvar för vår elproduktion eftersom den är för opålitlig och det är regler- bas- och back-upkraft som alltid ser till att vi uppnår målet om leverans. Och dessa finns redan.

Vad gäller riksintressena för vindkraft anser vi att vindkraften inte uppfyller kriterierna för att få klassas som riksintresse, så detta kan utgå.

7. Riksintressen

FSL anser att det inte behövs läggas någon kraft på att utverka ett riksintresse för vindkraft. Eftersom projektörerna söker sig till de platser som man tror sig kunna bygga på, i de flesta fall utanför riksintressena så tar de ändå liten hänsyn till riksintressena. Om någon söker tillstånd i ett riksintresseområde kommer de kriterier som angetts ändå inte ett följas. Man dömer i varje enskilt fall och vi bedömer att det är lika troligt att tillstånd ges i som utanför ett riksintresseområde.

8. Problem från verkligheten, samexistens

Vi har samlat ”hyllmeter” av problem från både våra medlemmar och andra men även följt den allmänna debatten främst i lokal media. Vi har påtalat problemen för myndigheter, politiker på alla nivåer, domstolar och vindkraftsbranschen.

I detta läge redogör vi kort för de problem som kommit oss till del under flera år, inte bara från Sverige då man har samma problem med vindkraften i de flesta delar av världen.

A: De närboende upplever både processen före och efter tillståndet givits som stressande. Det är en form av terror med ständig ovisshet. Det är ett övergrepp som man inte kunde förutse.

B: Vår bestämda uppfattning är att alla djur drabbas på liknande sätt som människor. Forskning om renar har visat vägen.

C: Om man går ner på nivån insekter, bin, daggmaskar vars arbete värnas i alla andra sammanhang så blir dessa plötsligt väldigt lite värda i vindkraftskretsar. Fåglar och fladdermöss har däremot fått ett visst skydd även om en omfattande slakt av dessa båda förekommer med tillståndsgivarens och tillsynsmyndigheternas goda minne.

D: Vindkraftsverkens emission av olika typer av ljud medför att störningarna blir större än när man som nu bara tar hänsyn till dB(A). De andra ljuden medför t.ex. störningar på mycket långa avstånd, flera mil. Allt påverkas av dessa olika ljud och i Sverige har egentligen bara renars beteende kartlagts medan andra negligerats.

E: Markvibrationer är ett problem som uppmärksammas på senare år samt hur det lokala klimatet förändras runt verken.

F: Ofantliga kostnader och problem uppstår i vindkraftens spår. Allt från tillstånd som inte blir av p.g.a. att sökanden inte gjort sin läxa till entreprenörer som inte följer lagar och regler vilket inte heller myndigheter gör alla gånger. Nya kablar i hela landet, långa processer m.m.

G: Fastigheterna som tillhör de närboende sjunker i värde, vi ser undersökningar och uttalanden från mäklare både i Sverige och utlandet på i snitt 12 % och att värdestegringen upphör. Det finns objekt som mäklarna inte vill ta i och värderingar som halverat vissa fastighetsvärden.

H: Ansökningarna innehåller en rad fel som accepteras av tillståndsmyndigheten vilket är skälet till många problem för de närboende.

I: Vårt elsystem måste, till höga kostnader och helt i onödan, anpassas till vindkraft.

J: En snedvridning av regelverk, tolkningar som gynnar vindkraft. Vi har identifierat ett 40-tal olika parametrar som ensidigt gynnar vindkraften. Det vi kallar gräddfilen.

Flera saker framkommer i den övriga texten.

9. Hur politiken fungerar

Politiken har snedvridit konkurrensen på energimarknaden i och med införandet av vindkraft. Av de 40 identifierade lättnader nämner vi här några: marknaden tvings köpa vindel, elcertifikatssystemet, staten efterskänker moms på arrenderad mark, domstolspraxis tillåts göra väsentliga avsteg från vägledning/råd/anvisningar, man tillåter ett energislag med dålig prestanda, landsbygden påtvingas en orättvis och oproportionell börda, allemansrätten och äganderätten körs över, lägsta fastighetsskatten, riksintressen inrättas, vindkraftsamordnare anställs, bara dB(A) tas hänsyn till, inga ersättningar till de som drabbas, vindel har alltid företräde i elsystemet och andra får träda tillbaka, generös bygglovshantering, inga opartiska granskningar av ansökningshandlingar, återställningen behöver inte vara fullständig, inga kompensationskrav för förstörd miljö, vite förekommer inte, premier till de kommuner som släpper fram mycket vindkraft, man bortser från den reaktiva effekten, strandskyddsdispenser och att vindkraften aldrig behöver ta ansvar för Sveriges elförsörjning.

Vi ser även med oro hur rikets säkerhet urholkas när så många utländska investerare tillåts utnyttja vår marknad.

Vi har skäl att misstänka att vi i Sverige räknar in alla vindkraftverk som en del av vårt klimatmål och de länder vars företag köpt in sig i svenska verk gör det samma. Alltså ett verk kan räknas två gånger.

Vindkraften är en mycket kostsam symbolhandling som missgynnar oss nationalekonomiskt.

Vad gäller SOM-institutets mätningar så förklarade Sören Holmberg för ett par år sedan att vindkraften var den fråga som hade rasat mest av alla frågor, d.v.s. acceptansen och önska om mer vindkraft har varit i nedåtgående sedan vindkraftsfrågan började mätas.

10. Nationella, regionala och lokala aspekter

Vi anser att man ska utgå från de lokala planerna så att de nationella och regionala planerna inte krockar med dessa. Funkar det inte lokalt så funkar det inte nationellt eller regionalt.

Kommunernas översiktsplaner styrs av länsstyrelsen som styrs av staten, det inflytandet räcker.

11. Lagar, förordningar och vägledningar

Det som hittills skett är att domstolspraxis starkt avviker från den lagstiftning, de förordningar och vägledningar som myndigheter utverkat. Detta måste återställas.

12. De nationella miljömålen

Dessa mål är avsedda att rädda vårt landskap från onödiga ingrepp och exploatering så att vi lämnar över en bättre värld till nästa generation. Vindkraftens intåg krockar med miljömålen och bidrar till försämringar så att dessa mål blir svårare att uppnå.

P1. Den goda bebyggda miljön på landsbygden förstörs. Människor och djur som valt att leva på landsbygden upplever att deras livsmiljöer slås i spillror.

P2. Klimatpåverkan försämras eftersom vi bryter ändliga resurser för att bygga upp dubbla energisystem.

P3. Jordbruksmark tas i anspråk vilket ökar svält och ökar användningen av gödning på kvarvarande marker.

P4. Grundvattnet försämras då verken vittrar farliga plaster och metaller i driftsskedet

P5. Våtmarkerna påverkas, se ovan

P6. Det rika odlingslandskapet påverkas negativt av buller, skuggor, ljusföroreningar, markvibrationer samt att hela landskapet upplever den största förändringen sedan istiden

P7. Luften blir inte friskare när en livscykelanalys görs. I Sverige ersätter vi fossilfri energi med fossilfri energi så där finns ingen vinst. Vad gäller exporten av vindel så kan ingen fossil energikälla stänga eftersom vindkraft ständigt behöver back-up. Tyskland ersätter kärnkraft med gas. Vårt bidrag med vindkraftsexport sänker inte Tysklands fossila utsläpp.

P8. Gifter frigörs vid produktion av vindkraftverk, från gruvor till transporter och vid drift, se p4

P9. Sjöar, hav, kuster, skogar, fjäll, vattendrag, växter och djur påverkas negativt. Verken förorenar under hela livscykeln, naturen skövlas och fragmentiseras, verken bildar barriärer, landskapet förstörs, utsikter förändras, tysta områden förvandlas till miljöfarlig elproduktionsindustri, djur skyr buller och skuggor (endast renar har belysts) men alla djur och allt växtliv påverkas med stora negativa konsekvenser både på land och i vatten. Vissa saker kan vara svåra att mäta men med lite sunt förnuft ser man åt vilket håll de barkar. Vi ser inga fördelar med vindkraft vad gäller att uppnå dessa mål.

13. Landskapet

Landskapet måste värnas från vindkraft då vindkraftverken har en allvarlig påverkan. Landskapet förändras från att ha varit till glädje för besökaren som nu upptäcker att den förändrats till det sämre. Stora markanspråk är en av vindkraftens stora nackdelar. För vindkraft att producera samma mängd el som från en biokraftanläggning på cirka 50 hektar behöver vindkraft mångdubbelt mer, vi kommer lätt

över 1000 hektar och då vet vi ändå inte när elen kommer att levereras medan leveranssäkerheten hos biokraft är nästan 100 %-ig.

Sverige har undertecknat den europeiska landskapskonventionen men den används inte på avsett sätt. FSL kräver att den följs fullt ut i alla vindkraftssammanhang.

14. Översiktsplaner

Kommuner har ett planmonopol där man styr över mark och vatten. Kommunen och dess medborgare har den bästa kännedomen för att bedöma hur mark och vatten ska användas. Många gånger är det medborgarna som uppmärksammar kommunen på hur man bäst hanterar dessa frågor. FSLs medlemmar är mycket engagerade i frågor som rör hemkommunens utveckling och förstår frågor som har med vindkraft att göra. Vi upptäcker dock stora brister hos de som handlägger och beslutar i vindkraftsärenden.

Vindkraftsbranschen tycker att den demokratiska process som leder fram till översiktsplanen och att den görs om, med kanske en annan majoritet, en gång per mandatperiod är rättsosäker. Förändringar i samhället kräver översyn av översiktsplaner och det är ju majoritetens förslag som vinner. FSL förstår att detta är svårsmält för vindkraftsbranschen men vi håller fast vid demokratiska och rättvisa principer även om resultaten kan gå oss emot ibland.

15. Tillståndsprovningen

Vi ser gång på gång hur lätt handlingar från de som söker tillstånd för vindkraft slinker igenom. Visst tar det för lång tid men de som, på alla nivåer, handhar ärendena har inte kunskapen att kritiskt förhålla sig till inlämnad ansökan.

Den brist på opartiskhet som uppvisas är provocerande och trots att fel påtalas möts dessa oftast med tystnad eller med uttalad nonchalans. Detta gör att närboende drabbas när verken väl börjar snurra. Påtalas olägenheter efter driftsättning finns ingen vilja att åtgärda.

Vad som är störande är att det är samma personer som ska handha klagomål från närboende som gett tillstånd för verken. Ska de i efterhand underkänna sitt eget arbete? Det uppstår en märklig och oönskad situation och den måste ändras.

De uppgifter som sökanden lämnar in kan inte kontrolleras av tillståndsmyndigheten. Vi tycker att det ska finnas verktyg som på djupet kontrollerar tillförlitligheten i det som sökanden påstår.

16. Grannars rättigheter

Varje granne till ett vindkraftsprojekt har mer eller mindre känt sig rättslös. Verk kan ställas bara några få meter från en fastighetsgräns och lägger en död hand över stora områden till följd att grannar mister rådigheten över sin mark.

Äganderätten kränks vid i stort sett alla vindkraftsärenden. Det gäller även hur bullret från verken hanteras av

myndigheten. Ljudberäkningarna är utförda för att gynna sökanden och med regelvidriga metoder. NVs vägledning om värsta-fall följs inte när sökanden matar in fel parametrar i ljudberäkningen som ligger till grund för tillståndet. Grannens fastighetsvärde sänks och ingen kompensation ges.

17. Vad säger andra myndigheter

Andra myndigheter som berörs är Folkhälsomyndigheten, Arbetsmiljöverket, Riksantikvarieämbetet, Trafikverket liksom länsstyrelser och kommuner.

Dessa myndigheter är väl medvetna om hur vindkraften påverkar deras ansvarsområden. Dessvärre släpper man igenom verk även om det strider mot myndighetens egna regelverk.

Folkhälsomyndigheten bryr sig inte om alla ljudkaraktärer och använder inte hela Hz-skalan. Man vet om hälsoeffekter men vi ifrågasätter om man läser de rapporter som hindrar verkens byggande.

Arbetsmiljöverket har visserligen gjort en marknadskontroll där stora brister upptäcktes. Bl.a. har CE-märkningen satts ur spel av verksamhetsutövaren och tillverkaren. Uppföljningen är som vi förstår det lagd på is.

Riksantikvarieämbetet har helt kapitulerat vad gäller landskapets härlighetsvärden. Verk sätts upp på eller i närheten av känsliga platser med höga kulturvärden.

Trafikverket har medgett att de sovit sig igenom flera år av vindkraftsutbyggnad. Den formel som ska användas för att räkna ut riskavstånd till väg har man inte kunnat tyda och man har erkänt att man trodde det var rotorradie och inte rotordiameter som skulle sättas in i formeln. Det finns idag hundratals verk i landet som står för nära väg.

Först när FSL påpekat missförhållandena på Trafikverket har man börjat skärpa till sig.

Trots att dessa myndigheter ibland påpekat verkens negativa påverkan har tillståndsmyndigheten struntat i dessa myndigheters ansvar, oftast med luddiga motiv för att gynna ett tillstånd.

Länsstyrelser och kommuner har tagits på sängen och har för dålig kunskap när de uttalar sig på olika sätt. Det finns ingen likabehandling av ansökningarna mellan dessa båda. Det spretar betänkligt!

18. Våra förslag

Vi har i ett remissvar till NV föreslagit en mycket enkel begränsning som tar bort de problem för närboende som vi gärna upprepar.

Håll stora avstånd till bostäder/fastighetsgräns, 3 km eller mer för att påverkan av alla ljudkaraktärer ska tas bort.

Myndigheters regelverk ska tas på allvar, se p 17.

Pausa vindkraftsutbyggnaden tills forskning hunnit ikapp, tills vi dokumenterar alla problem på landsbygden, tills det finns

en helhetssyn och en acceptabel energiproduktionsstrategi för hela landet.

De hållbarhetskriterier som nämnts under p5 ska uppfyllas och då blir varken gårdagens, dagens och morgondagens vindkraft hållbar.

Föreningen Svenskt Landskapsskydd

c/o

Henrik Wachtmeister

Strandgatan 39

263 32 Höganäs

henrik@knutstorp.se

070 – 607 96 84